

בית ועד לתורה – הר חברון

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

קידושין פרק ראשון – דף מספר 20

בס"ד, י"א בטבת תשס"ט.

קידושין לחצאין

א. מקורות יסוד

1. קידושין ז, "אמר רבא... וקרקע בחזקה תיקו" (ז: 8 שורות מלמטה).
2. גיטין מג, "איבעיא להו מי שחציו... מאורסת מיוחדת" (2 שורות מהסוף).
3. רשב"א קידושין ז. ד"ה הכי קאמר אי בעינא למנסב.
4. רקע לשאלת מר זוטרא על התפשטות קידושין:
(א) עיינו בסוגיה תמורה יא, "תנו רבנן האו' רגלה... לרבות את כולה".
(ב) מומלץ לעיין בהמשך הסוגיה בתמורה ולראות את מעורבותו של רבא בדיון.
5. ז. תד"ה ונפשטו קידושי בכולה.
6. נדרים ו: תד"ה יש יד לקידושין עד 'כמו הקדשי'.
7. רמב"ם הלכות אישות פ"ד ה"ז-י"ז ובהשגת הראב"ד ובמגיד משנה.
8. מקורות נוספים על קידושין לחצאין:
(א) קידושין נ"ט: דיון הגמרא במעכשיו ולאחר ל' יום - מחלוקת רב, שמואל ורבי יוחנן.
(ב) גיטין פב: "בעי רבי אבא בקידושין היאך... למיסרה אראובן".
(ג) רשב"א ז. בסוף ד"ה הכי קאמר.
(ד) ס. תד"ה אפילו מאה.

ב. נקודות לעיון

1. שימו לב למבנה הסוגיה - מימרת רבא, קושיית אבבי, דברי מר זוטרא, איבעיות רבא (כמה?).
2. מימרת רבא והאיבעיא שלו:
(א) שימו לב לסדר הדורות של האמוראים בסוגיה בגיטין.
(ב) בפי אילו אמוראים קדומים מוסכמת ההלכה שלא ניתן לקדש חצי אשה?
(ג) לאור הנ"ל – עמדו על מבנה דברי רבא בסוגייתנו – איזה חלק מהמימרה שלו נתחדש על ידו ואיזה חלק מובא מאמוראים שקדמו לו?
(ד) לאור הנ"ל – הסבירו את שאלת אבבי בסוגייתנו. איזה חלק של מימרת רבא נבדקת על ידו?
(ה) איזה חלק של המימרה נבחנת על ידי מר זוטרא? (ז: תד"ה חציך בפרוטה וחציך בפרוטה - לאור מודעות למבנה הסוגיה נסו לתרץ את קושייתם).
3. (ו) העמידו את איבעיית רבא סמוך למימרה שלו, וראו את הזיקה ביניהם.
עמדו על משמעות הדיון בסוגיה כאן על מיקום קידושין מול עולם הקניינים ומול עולם הקדושה.

בית ועד לתורה – הר חברון

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

קידושין פרק ראשון – דף מספר 20

בס"ד, י"א בטבת תשס"ט.

4. התפשטות קדושה וקידושין:

(א) בדקו את הרקע הטקסטואלי בלשון הפסוקים למחלוקת התנאים.

(ב) עמדו על הרציונל של התפשטות קדושה.

(ג) מה משמעות הדיון על התפשטות קידושין?

5. איבעיות רבא:

(א) עמדו על ההדרגתיות באיבעיות השונות בז:..

(ב) היות ומסתבר שרבא לא עוסק בהיבטים מעשיים, מתעוררות השאלה הבאה – מהו יסוד האיבעיות שלו? הרי לא מסתבר שהוא בודק את האומדנא. איזו שאלה מרכזית הוא מעמיד למבחן?

(ג) פסקי הרמב"ם - שימו לב לשינוי סדר המקרים ולפסקו. מעבר למודעות לכללי הפסיקה שהנחו אותו, מהו הסבר עצם השיטה של הרמב"ם?

בית ועד לתורה – הר חברון

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

קידושין פרק ראשון – דף מספר 20

בס"ד, י"א בטבת תשס"ט.

קידושין ז ע"א וטיקן 111

אמי רב { ' } [א]

התקדשי לי לחצאיי מקודשת

חצייד מקודשת לי אינה מקודשת

5

א"ל אביי לרבא: מאי שני חצייד מקודשת לי דאינה מקודשת, (מקודשת) 'אשה' אמי רחמי ולא חצי אשה, הכא נמי 'אישי' אמי רחמנא ולא חצי איש,

א"ל: הכי השתא? איתתא לבי תרי לא חזיא אבל גברא מי לא חזי ל(א)[ניה] (חזי לא חזי) לבי תרי? והכ[ני] { א } קאמי לה דאי בעינא למינסב אחריתי נסיבנא

10

א"ל רב זוטרא בריה דרב מרי לרבינא: וניפשטו [לה] קידושי בכולה, מי לא תניא האוי רגלה של זו עולה תהא כולה עולה? ואפילו למאן דאמי אין כולה עולה,

הני מילי היכא דאקדיש דבר שאין הנשמה תלויה בו,

אבל היכא דאקדיש דבר שהנשמה תלויה בו הוי כולה עולה.

15

מי דמי? התם בהמה [שלו], הכא דעת אחרת!

הא לא דמיא אלא להא דאיר יוחי (2) הקדיש חצייה (1)

בהמי של שני שותפין [והקדיש חצייה { וחזר } { וחזר ולקחה והקדיש חצייה,

קדושה ואינה קריבה ועושה תמורה ותמורתה כיוצא בה

שימ תלת (ז ע"ב)

20

שימ (ת)[ב]עלי חיים נדחין

שימ דחוי מעיקרו הוי דחוי

ושימ יש דחוי בדמים

בעי רבא: חצייד בחצי פרוטה וחצייד בחצי פרוטה מהו?

25

כיון דא' חצייד בחצי פרוטה פסקה למילתיה או דילי מונה והולך הוא,

[ואם תימי לומי מונה ו?הו?לך הוא],

חצייד בפרוטה וחצייד בפרוטה מהו?

כיון דאמי בפרוטה פסקה למילתיה או דילי כל ביומיה מונה והולך הוא

אם תימצוי לומי כל ביומיה מונה והולך הוא,

30

חצייד בפרוטה היום וחצייד בפרוטה למחר מהו?

כיון דאמי לה למחר פסקה או דילי הכי קא' לה קידושי מיתחלו מהאידינא ומיגמר לא גמרינן עד למח'

שני חצייד בפרוטה מהו?

הכא ודאי בחד זימנא קא' לה או דילי אין אשה מתקדשת לחצאין כלל

בית ועד לתורה – הר חברון

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

קידושין פרק ראשון – דף מספר 20

בס"ד, י"א בטבת תשס"ט.

- 35 תיקו
- בעי רבא שתי בנותיך לש(ת)[נ]י בני בפרוטה מהו?
(א)בתר נותן ומקבל אזלינן [והא איכא ממונא] או דילמ' בתר(ייהו) דידהו אזלינן ולא איכא ממונא
תיקו
- 40 בעי רב פפא בתך ופרתך בפרוטה מהו?
מי אמרינן בתך בחצי פרוטה [ופרתך בחצי פרוטה] או דיל' בתך בפרוטה ופרתך במשי {'} [כה]
תיקו
- בעי רב אשי בתך וקרקעך בפרוטה מהו?
מי אמרי' בתך בחצי פרוטה וקרקעך בחצי פרוט' או דיל' בתך בפרוטה וקרקעך בחזקה
תיקו
- 45 איבעיות רבא ברצף
אמ' רב {'} [א]:
התקדשי לי לחצאיי מקודשת חציך מקודשת לי אינה מקודשת
בעי רבא:
- 50 חציך בחצי פרוטה וחציך בחצי פרוטה מהו?
חציך בפרוטה וחציך בפרוטה מהו?
חציך בפרוטה היום וחציך בפרוטה למחר מהו?
שני חציך בפרוטה מהו?
בעי רבא שתי בנותיך לש(ת)[נ]י בני בפרוטה מהו?
- 55 בעי רב פפא בתך ופרתך בפרוטה מהו?
בעי רב אשי בתך וקרקעך בפרוטה מהו?
- גיטין מג ע"א וטיקן 130
- איבעיא להו: מי שחציו עבד וחציו בן חורין שקידש בת חורין, מהו?
אם תימ' לוי בן ישר' שאמ' לבת ישר' התקדשי לחציי מקודשת - דחזיא לכולי, הא לא חזיא לכוליה,
ואם תימצי לומר המקדש חצי אשה אינה מקודשת - דשייר בקניינו, והאי עבד לא ?שייר בקניינו,
מאי?
- 60 תיש' : [המית] מי שחציו עבד וחציו בן חורין נותן חצי קנס לרבו וחצי כופר ליורשיו,
ואי אמרת אין קידושיו קידוש', יורשין מנא ל'?
אמ' רב אדא בר אהבה { בשעאו } < בשעא 8 > טרפה, ומאי יורשין? נפשיה.
- 65 אמ' רבא: שתי תשובות בדבר:
חדא דירשין קתני,
ועוד כופר הוא, ואמ' ריש - לקיש כופר אין משתלם אלא לאחר מיתה,

בית ועד לתורה – הר חברון

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

קידושין פרק ראשון – דף מספר 20

בס"ד, י"א בטבת תשס"ט.

אלא אמ' רבא: ראוי ליטול ואין לו.

70 אמ' רבא: כשם שהמקדש חצי אשה {אשה} אינה מקודשת, כך המקדש חצייה שפחה וחצייה בת חורין אינה מקודשת.

דרש רבה בר רב הונא: כשם שהמקדש חצי אשה אינה מקודשת, כך חצייה שפחה וחצי' בת חורין שנתקדשה אין קידושיה קידושי'.

א"ל רב חסדא: מי דמי? התם שייר בקינינו, הכא לא שייר בקינינו!

75 הדר אוקים רבה בר הונא אמורא עליה ודרש:

יוהמכשלה הזאת תחת ידיך - אין אדם עומד על דברי תורה אל {י} [א] אם כן נכשל בה,

אע"פ שאמרו שהמקדש חצי אשה אינה מקודשת, חצייה שפחה וחצי' בת חורין שנתקדשה (א)קידושו קידושי',

מאי טע' התם שייר בקינינו הכא לא שייר בקיני'.

80 אמ' רב ששת: הילכת' כשם שהמקדש חצי אשה [אינה] מקודש', כך חצייה שפחה וחצייה בת חורין שנתקדשה אין קיד' קידושי'.

ואם לחשי' אדם לומר איזו היא שפחה נחרפת לאיש הוי או' זו שחצייה שפחה וחצי בת חור' המאורסי לעבד עברי, אלמ' בת איתרוסי היא,

כלך אצל ר' ישמעאל שהוא או' בשפחה [כנענית] המאורסת לעבד עברי הכת' מדבר.

85 ושפחה כנענית בת איתרוסי היא?

אלא מאי אית לך למימר - מאי מאורסת? מיוחדת,

הכא נמי מאי מאורסת? מיוחדת.

תמורה יא ע"ב פירנצה 9-7 II

90 תנו רבנ':

האוי רגלה עולה [יכול] תהא כולה עולה?

ת"ל 'כל אשר יתן ממנו ליי"י יהיה קודי' - ממנו ליי"י ולא כולה ליי"י.

יכול תצא לחולין?

ת"ל 'יהיה קודש'.

95 הא כיצד?

תימכר לצריכי עול[ו]ת ודמיה לחולין חוץ מדמי אבר שבה דב' ר' מאי ור' יהוד'

ור' יוסי ור' שמע' או': מנין לאוי רגלה של זו עולה שכולה עולה?

ת"ל כל אשר יתן ממנו ליי"י, כשהוא או' יהיה קודש לרבות את כולה.

100 א' מר: תימכר לצריכי עולות,

והא קמייתי בהמי מחוסרת אבר?

בית ועד לתורה – הר חברון

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

קידושין פרק ראשון – דף מספר 20

בס"ד, י"א בטבת תשס"ט.

- א' רבא : באוי הרי עלי עולה בחייה +
[הא קמייתי בהמ' דאקדיש גופה כי ליתיה כוליה לדיליה דחד אבר מחוסר מיניה כי מקדש לראשון
קדושי הגוף א' רבא כגון דא' בזוזא מן הדא לעולה]
- 105 א' רב חסדא : מודה ר' יהודי בדבר שעושה אותה טריפי
רבא א' : בדבר שעושי אותה נבילה,
ורב ששת א' : בדבר שהיא מתה.
מאי איכא בין רב חסדא לרבא?
איכי בינייהו טריפי חיה,
רב חסדי סבר לה כמאן דא' טריפי אינה חיה,
ורבא סבר לה כמאן דא' טריפי חיה.
ומאי איכא בין רבא לרב ששת?
איכא בינייהו דר' אלעזר, דא' ר' אלעזר ניטלה ירך וחלל שלה נבילה,
רבא סבר לה כר' אלעזר,
רב ששת לא סבר לה.
- 115 מיתיבי : א"ר נראין דברי ר' יהודי בדבר שאין הנשמה תלויה בו ודברי ר' יוסי בדבר שהנשמה תלויה
בו.
בשלמי נראין דברי ר' יהודי בדבר שהנשמה תלויה בו מכלל דפליג עליה ר' יוסי,
אלא נראין דברי ר' יוסי בדבר שהנשמה תלויה בו, לאו מכלל דפליג עליה ר' יהודי,
ותיבתא דכולהו.
- 120 לא חסורי מיחסרא, והכי קתני :
נראין דבי ר' יוסי לר' יהודי בדבר שהנשמה תלויה בו, שאף ר' יהודי לא נחלק עליו אלא בדבר שאין
הנשמה תלויה בו, אבל בדבר שהנשמה תלויה בו מודה ליה.
בעי רבא בעוף מהו?
בהמ' א' רחמי' והא לאו בהמה הוא או דילי' קרבן א' רחמי' והאי נמי קרבן הוא.
תיקו.
- 125